

Ekonomiczny Uniwersytet Dziecięcy

Pieniądze w gospodarce

Dr Justyna Brzezińska

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Data: 19.12.2022 r.

Organizatorzy

Z czym kojarzą Wam się pieniądze?

Do czego służą pieniądze?

Pieniądz

Pieniądz – powszechny środek płatniczy przyjmowany w zamian za towary i usługi lub służący do regulowania zobowiązań, w tym podatkowych

Współcześnie funkcję pieniądza pełni gotówka w obiegu (znaki pieniężne emitowane przez bank centralny) oraz środki na rachunkach w bankach komercyjnych

Prehistoria

Barter

Barter to bezpośrednia wymiana towarów i usług

Wady:

- konieczność zbieżności potrzeb
- niewygodna
- nieporęczność
- trudność z ustaleniem wartości
- trudności magazynowe
- niezaspokojone potrzeby stron

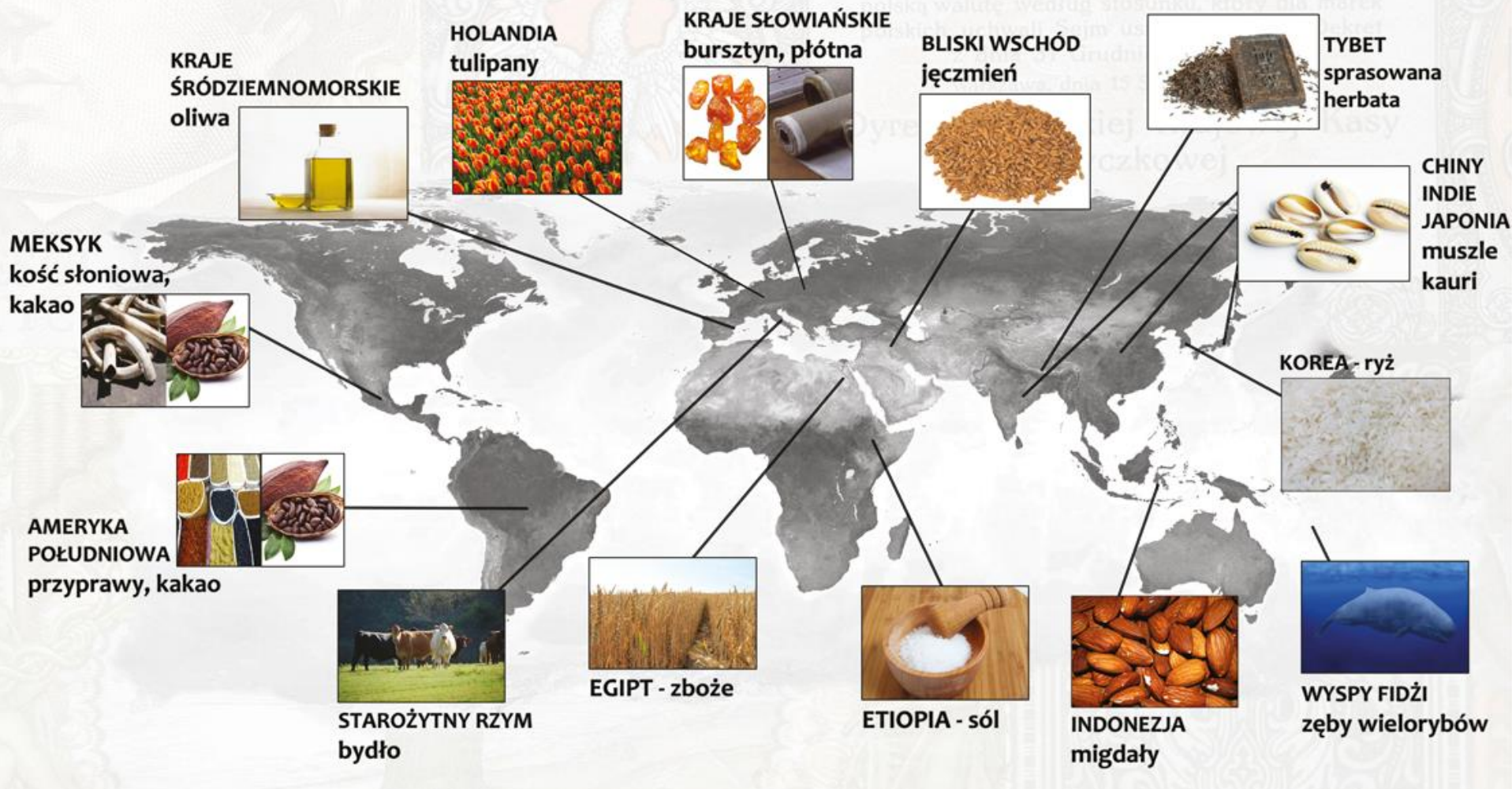

Pieniądz towarowy

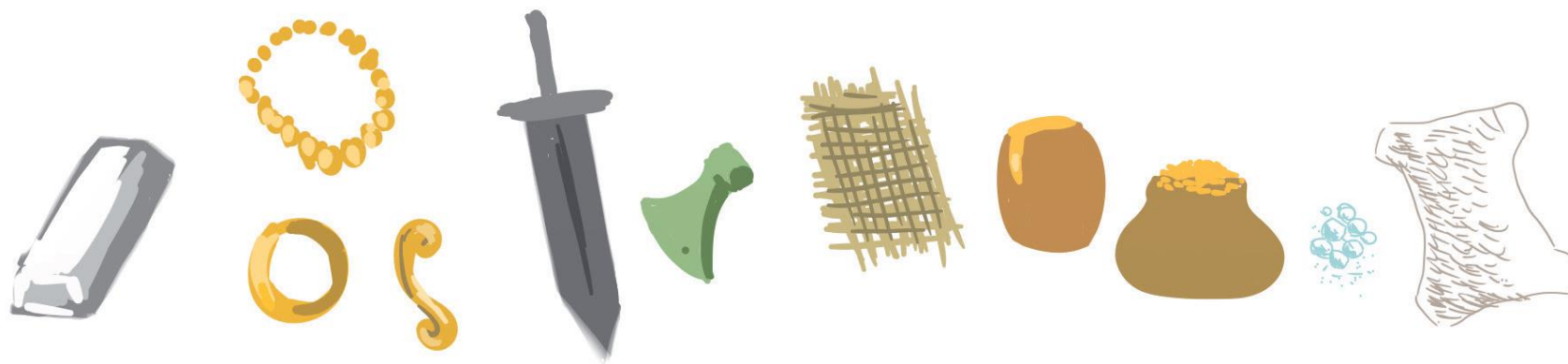
Rolę pieniądza odgrywały szczególnie cenne towary
– płacidła np. sól („słono za coś zapłacić”)

Pieniądże przedmiotowe
albo bogactwa naturalne

Płacidła na ziemiach polskich

Pierwsze monety

Pierwsze monety zostały wyprodukowane 2700 lat temu w Lidii (obecnie Turcja)

Były wykonywane ze złota, które często łączono z innymi metalami

Monety nie miały okrągłego kształtu, który jest charakterystyczny dla współczesnych monet

Ich wartość była bezpośrednio skorelowana z zawartym w nich metalem (tj. im więcej złota w monecie, tym większa jej wartość).

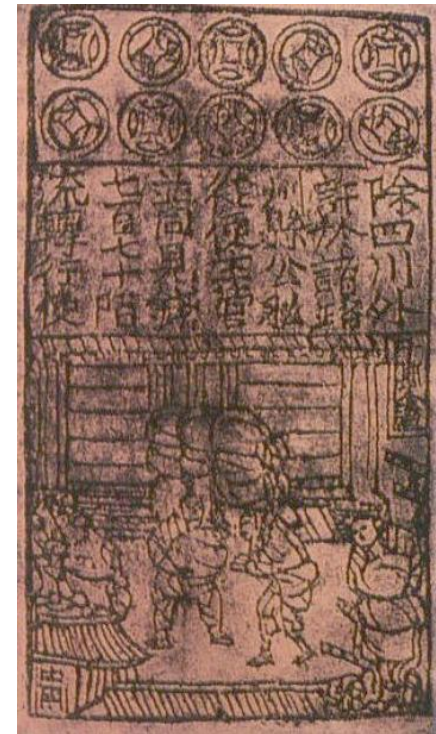

Pierwsze banknoty

Papierowe banknoty po raz pierwszy został użyty przez Chińczyków w 618-907 r. p. n. e. i miały formę prywatnych wyciągów kredytowych lub rachunków

System działał dobrze przez kilkaset lat

Pierwsze banknoty drukowano na korze, a później na zwykłym papierze

Pieniądz papierowy

W 800 r. p.n.e. za panowania cesarza Hien Tsunga papierowych pieniędzy zaczęli używać Chińczycy. Wartość tego pieniądza nie wynikała z wartości materiału, z którego został wykonany, tylko została mu przypisana mocą cesarskiego dekretu.

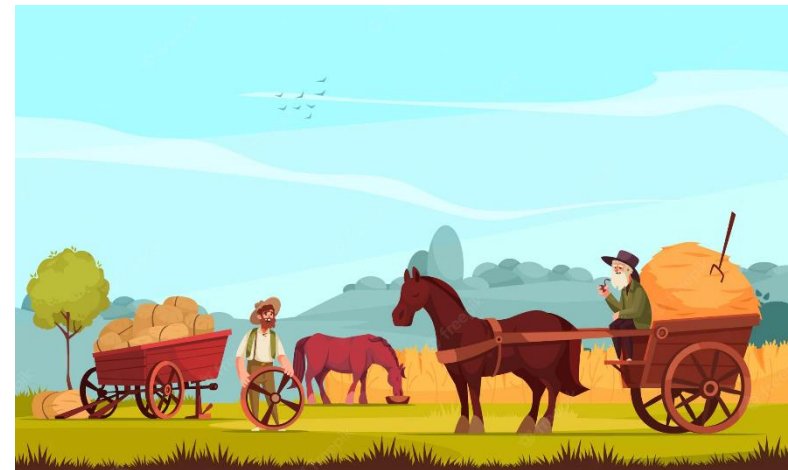
Jest to tzw. **pieniądz zdawkowy**, czyli pieniądz sam w sobie pozbawiony wartości.

Pieniądz papierowy w Chinach stosowany był najszerszej około 1000 r. n.e., a wyszedł z użycia wraz z rozkładem społecznym wskutek podboju państwa chińskiego przez Mongołów około roku 1500.

Weksel

Prowadzenie handlu na większe odległości w sytuacji, gdy jedynym środkiem przechowywania wartości były towary lub monety, nie było łatwe. Kupieckie miasta-państwa w północnych Włoszech jako pierwsze zastosowały więc jako środek płatniczy certyfikaty dłużne – weksle.

Aby ograniczyć ryzyko, że kupiec zostanie podczas podróży napadnięty i obrabowany, kupcy zamiast pieniędzy zabierali ze sobą weksle.

Pieniądz elektroniczny

- Pieniądz elektroniczny jest odpowiednikiem pieniądza „fizycznego”
- Przechowuje się go na elektronicznych nośnikach danych (np. kartach)
- Służy do dokonywania transakcji płatniczych i jest akceptowany przez inne podmioty i przedsiębiorstwa niż instytucja, która wyemitowała pieniądz elektroniczny
- Emitent pieniądza elektronicznego ma obowiązek wymienić środki z powrotem np. poprzez wpłatę na konto bankowe lub umożliwienie wypłaty w postaci gotówki

Kryptowaluty

Waluty wirtualne nazywane są również potocznie kryptowalutami

Waluta wirtualna to cyfrowe odwzorowanie wartości, które jest wymienialne w obrocie gospodarczym na prawne środki płatnicze i akceptowane jako pośrednik wymiany

Ponadto może być elektronicznie przechowywana lub przeniesiona albo może być przedmiotem handlu elektronicznego

Waluty wirtualne nie są pienidzem elektronicznym w rozumieniu prawa

Najpopularniejsze kryptowaluty

Bitcoin

Dash

Ethereum

Tether

Ripple

Dogecoin

Litecoin

CZERWONA
SKARBONKA

Cechy pieniądza

- trwałość – pieniądz nie powinien ulegać łatwemu zniszczeniu
- poręczność – pieniądz powinien umożliwiać przenoszenie znacznych jego wartości
- podzielność – pieniądz musi być podzielny na mniejsze jednostki bez straty na wartości
- jednorodność – pieniądze powinny być do siebie podobne,
- rozpoznawalność – pieniądz powinien być rozpoznawalny
- ograniczona podaż – pieniądz powinien mieć ograniczoną dostępność (rzadkość w sensie ekonomicznym)
- oryginalność – pieniądz powinien być trudny do podrobienia

Funkcje pieniądza (1)

Miernik wartości – wszystkie towary i usługi są przeliczane na pieniądze w celu umożliwienia ich porównywalności w czasie i przestrzeni (na różnych rynkach)

Funkcje pieniądza (2)

Środek płatniczy – ma powszechne zastosowanie w regulacji zobowiązań, dzięki czemu możliwe jest odroczenie płatności w czasie i korzystanie z kredytu

Funkcje pieniądza (3)

Środek tezauryzacji – umożliwia gromadzenie bogactwa w formie pieniędzy

Ile wart jest pieniądz?

- Wartość pieniądza mierzy się jego siłą nabywczą
- Kiedy rosną ceny, zmniejsza się liczba towarów i usług, które można nabyć za tę samą sumę pieniędzy – maleje więc ich siła nabywcza
- Natomiast gdy ceny spadają, ma miejsce sytuacja odwrotna

Pieniądz jest więc wart tyle, ile można za niego kupić towarów i usług

Gospodarka

Gospodarka – miliony gospodarstw domowych, przedsiębiorstw oraz państwo

Eliminując z analizy aparat państwowy, na prostym schemacie pokazać można zależności jakie występują pomiędzy gospodarstwami a przedsiębiorstwami

Schemat ten nosi nazwę ruchu okrężnego w gospodarce

Rynek najogólniej to miejsce spotkania się kupujących i sprzedających w celu zawarcia transakcji kupna-sprzedaży

W praktyce rynkiem jako miejscem transakcji może być sklep, plac, biuro, mieszkanie, giełda, a nawet internet

W transakcjach rynku uczestniczą

Gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa - ludzie wykorzystujący dobra i usługi w celu zaspokojenia swoich potrzeb

Państwo - strumień usług płynie od gospodarstw do państwa. Usług tych dostarczają ludzie pracujący w różnych instytucjach publicznych

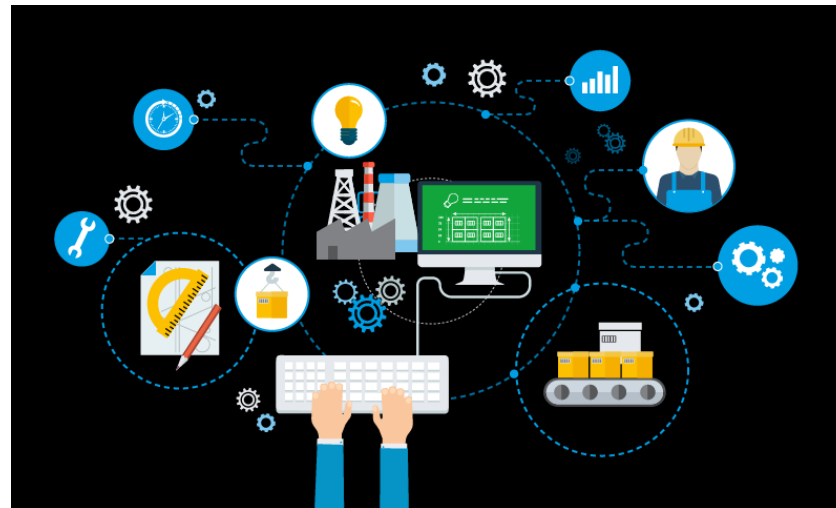
Gospodarstwa domowe

- Dysponują czynnikami produkcji, które następnie dostarczają przedsiębiorstwom
- Otrzymują dochody od przedsiębiorstw w zamian za dostarczoną pracę
- Wydają dochody na konsumpcję (zakup dóbr i usług) oraz oszczędzanie

Przedsiębiorstwa

- Wykorzystują czynniki produkcji (pracę) dostarczone przez gospodarstwa domowe
- Płacą gospodarstwom domowym za wykorzystanie ich czynników produkcji
- Sprzedają dobra i usługi gospodarstwom domowym

Obieg pieniądza w gospodarce

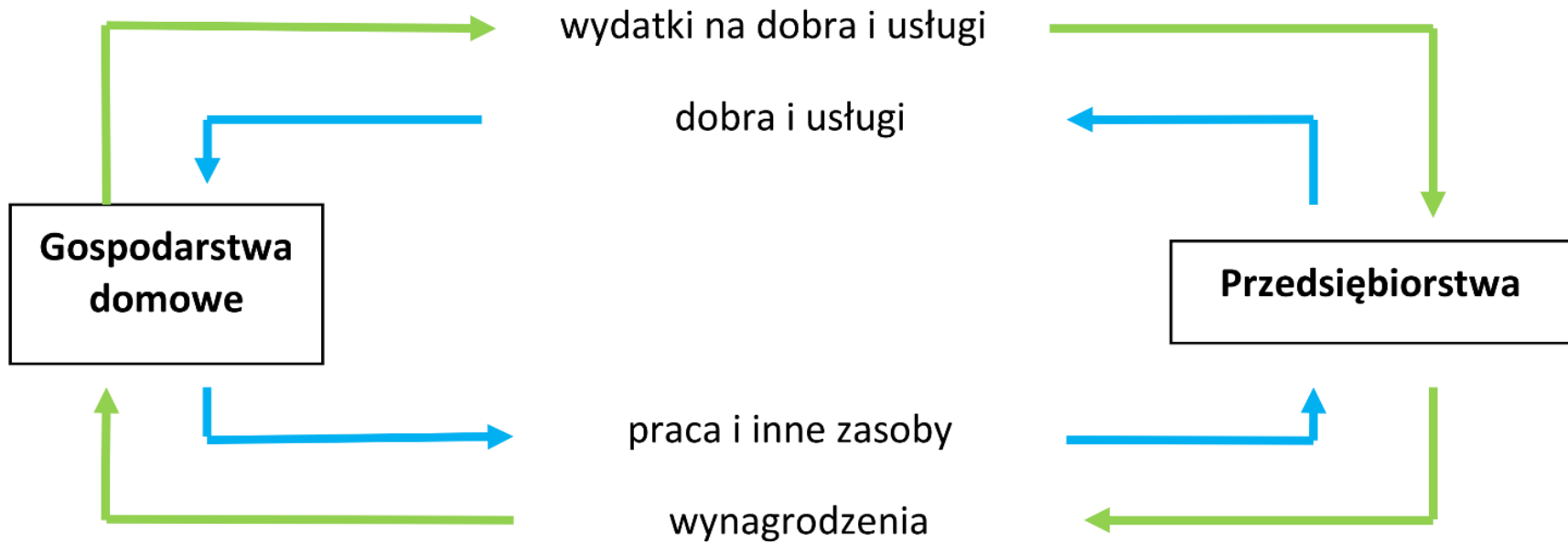
Obieg pieniądza w gospodarce jest procesem przemieszczania się pieniądza pomiędzy określonymi podmiotami gospodarczymi

Może być dokonany w obrębie kraju lub poza jego granicami

Dotyczy transakcji kupna – sprzedaży towarów i usług i regulowania należności i zobowiązań, np.: płac, wynagrodzeń, podatków, ubezpieczeń

Obieg pieniądza

Zakup chleba w sklepie

Przykład

Właściciel piekarni część przychodu przeznaczą na płace dla zatrudnionego piekarza, a za resztę kupuje mąkę potrzebną do produkcji chleba od dostawcy

Część pieniędzy wydanych przez nas na zakup chleba trafia do:

1. właściciela piekarni w postaci marży (zysku)
2. do piekarza w postaci wynagrodzenia za pracę
3. do rolników uprawiających zboża

Zadanie dla Was - case study

Proszę opisać i narysować ruch okrężny obiegu pieniądza w gospodarce na przykładzie:

Grupa 1: koszulki bawełnianej

Grupa 2: skórzanych butów

Grupa 3: choinki

Dziękuję za uwagę!